

Cherny Károly, volt országgyűlési képviselő. 1863-ban született Bécsben. Tanulmányai elvégzése után külföldi tanulmányutra indult, majd 1888-ban a

belügyminisztériumba nevezték ki. 1893—1894-ben egy esztendő Angliában töltött, ahol közgazdasági tanulmányokat folytatott.

Visszatérve, a kereskedelmi minisztériumba osztották be. 1896-ban konzuláris szolgálatba

lépett és egy esztendő Olasz- és Franciaországban. 1897-ben letette a konzuli vizsgát és végleg átlépett a külügyi szolgálatba. Ezidő alatt Szerbiában és Kelet-Indiában fordult meg. 1901-ben megint itthon telepedett le és ekkor hírlapi cikkekkel sikerült neki ráterelni a közfigyelmet arra a feledésbe merült királyi rendeletre, amely a magyar csapatoknak a lehetőséghez képest kizárólag magyar tisztekkel való ellátását rendelte el. 1907-ben osztálytanácsosnak nevezték ki a belügyminisztériumba. 1910-ben a zurányi kerület választotta meg képviselőjévé nemzeti munkapárti programmal. A háború alatt Lipcsében adott ki egy tanulmányt „Deutsch-ungarische Bezie-

hungen“ címen, amelyhez Tisza István gróf miniszterelnök irt előszót.

Chorin Ferenc id., volt főrendiházi tag. 1842-ben született Aradon. Jogi tanulmányait először külföldön folytatta, majd Budapesten végezte be. 1866-ban

lett jogtudor. Az ügyvédi vizsga letétele után Aradon telepedett le. Tevékeny részt vett a politikai életben és lapvezére volt az Alföld című politikai napilapnak. Először Arad város választotta képviselővé,

majd az 1872. évi választásoknál kisebbségben maradva, újra a városi ügyeknek szentelte erejét. 1874-ben az aradi ügyvédi kamara helyettes elnöke lett, 1875-ben pedig Arad város megint megválasztotta képviselőjévé szabadelvűpárti programmal. Képviselőségének ideje alatt befolyt az összes törvényjavaslatok, különösen a büntető törvénykönyv megalkotásába. 1878-ban újból Arad mandátumát nyerte el, 1881-ben azonban a baksai kerület képviselője lett. 1884-ben az aranyosmedgyesi kerület mandátumának elnyerése után belépett a szabadelvűpártba. 1896-ban a házszabályok revíziójára kiküldött bi-

zottság elnökévé választották. Ebben az évben Ugron Gáborral szemben Szatmár város választotta képviselőnek. 1899-ben a Rakovszky István mentelmi ügyéből kifolyóan élesen megtámadta a kormány egész politikáját s ezért többekkel kivált a pártból, ahova csak a Széll-kormány megalakulása után lépett vissza. Az összeférhetlenségi törvény megalkotása után, mint a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. elnöke többé mandátumot nem vállalhatott. Érdemei elismerésül a király 1903-ban élethossziglani főrendiházi taggá nevezte ki. Évtizedeken át tagja volt a delegációnak, melynek tárgyalásain különösen a magyar ipari érdekek erőteljes érvényesüléséért szállott sikra. Chorin Ferenc a politikai pályától visszavonulva megalakította 1901-ben a Bánya- és Kohóvállalatok Egyesületét, a következő évben pedig a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségét és a szövetségnek, mely elnökévé választotta, önzetlenül rendelkezésére bocsátotta nagy tudását és gazdag tapasztalatait. 1921-ben a m. kir. Jegyintézet tanácsának tagja lett. Meghalt 1925 jan. 20-án.

Chorin Ferenc dr. ifj., felsőházi tag. 1879-ben született Budapesten. Fia néhai id. Chorin Ferencnek, aki több mint félszázadon át volt tagja előbb a képviselőháznak, majd a főrendiháznak s aki a magyar ipar leghatalmasabb szervezetét: a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségét megalapította s annak haláláig elnöke volt. Nagynevű atyja oldalán szinte presztinálva volt arra, hogy egyik vezérférfia legyen a magyar közgazdasági életnek. Erre való hivatottságát és képzettségét korán igazolta, amidőn a gimnázium s Budapesten és Berlinben végzett egyetemi tanulmányainak befejezése után 1901-ben sub auspiciis regis avatták jog- és államtudományi doktorrá. Három évvel később, 25 éves korában, megszerezte az ügyvédi diplomát és ügyvédi gyakorlata folyamán is főleg ipari kérdésekkel foglalkozott. Élénk

tevékenységet fejtett ki a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége igazgatóságában, különösen a magyar ipari termelés általános érdekű problémáinak tárgyalásánál. 1919-ben lemondott az ügyvédségről és a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. vezérigazgatója lett, amelynek ügyeit az összeomlást követő nehéz években atyjával együtt a legnagyobb körültekintéssel vezette. 1925-ben, atyjának halála után, a vállalat elnökévé választotta meg. Rendkívül széleskörű elfoglaltsága mellett is mindenkor intenzíven foglalkozott az ipar közérdekű kérdéseivel. Midőn a háboru után és különösen az inflációs korszak által teremtett gazdasági problémák sokfélesége aktuálissá tette egy régóta előkészítés alatt álló tervnek, a munkaadók szervezkedésének keresztülvitelét, a GyOSz és az ipari szakegyesületek közreműködésével felállított Munkaadók Központja őt választotta meg első elnökévé és e minőségben azóta is nagyméretű munkát fejt ki az ipari termelésnek a munkás-kérdéssel kapcsolatos problémái körül. A kormányzó 1923-ban magyar kir. kereskedelmi főtanácsossá nevezte ki. A magyar gyáripár, honorálva azt a munkásságot, melyet éveken át kifejtett, 1926-ban egyhangulag a Szövetség alelnökévé választotta. A magyar és külföldi sajtóban élénk és nagyértékű publicisztikai működést fejt ki.

Chotek Rezső gróf (*chotkovai és voglini*), volt főrendiházi tag. 1870 ápr. 17-én született Korompán. A gimnáziumot Nagyszombatban végezte, azután három évig jogot hallgatott, majd pedig teljesen gazdasági tanulmányoknak szentelte idejét, miközben nagyobb utazásokat is tett a külföldön. 1895-ben kapta a cs. és kir. kamarási méltóságot s a következő évben a főrendiház örökös tagjai sorába vették fel. Atyja halála után főként uradalmainak vezetésével foglalkozott. Mint Cserevicsnek, a Rudolf trónörökös vadászatairól ismert birtoknak ura, virilis tagja volt a horvát országgyűlésnek. Meghalt Korompán 1921 nov. 7-én.

Cicatricis Lajos dr., a felsőház tagja. 1862 jan. 19-én született Szentesen. Középiskoláit Szentesen és Szarvason vé-

gezte, egyetemi tanulmányait pedig a budapesti egyetemen. Itt jog- és államtudományi doktori oklevelet szerzett. Közszolgálati pályáját 1888-ban kezdte Csongrád vármegyében, mint közigazgatási gyakornok. 1889-ben megyei aljegyző lett, majd csongrádi főszolgabírónak választották meg, 1892-ben Csongrád vármegye főjegyzője, 1900-ban pedig alispánja lett. 1910-ben a munkapárti kormány Csongrád vármegye főispánjának nevezte ki és főispáni állását 1917-ben a Tisza-kormány távozásáig tartotta meg. Ármentesítő társulati kérdésekben elismert szaktekinély. Elnöke a Kőrös-Tisza-Marosi ármentesítő és belviz-szabályozó társulatnak, továbbá a Szentesi Takarékpénztárnak. Csongrád vármegye közgazdasági életének jelentékeny tényezője. Nyugalombavonulása óta birtokán gazdálkodik. Királyi tanácsos. A felsőházba Csongrád vármegye küldte be.

Ciocan János, volt országgyűlési képviselő. 1850 febr. 19-én született Naszódon. Középiskolái elvégzése után bölcsész hallgatója volt a bécsi, grazi és budapesti egyetemeknek s itt kapott tanári oklevelet. Tanára és utóbb igazgatója volt a naszódi alapítványi főgimnáziumnak. A tanárság mellett hírlapírással is foglalkozott. Később kinevezték a román nyelv és irodalom nyilvános rendes tanárává a budapesti tudományegyetemen. 1896-tól kezdve képviselte a Házban a naszódi kerületet, előbb szabadelvűpárti programmal, később mint alkotmánypárti, 1910-ben pedig a nemzeti munkapárt programjával. Meghalt Budapesten 1915 szept. 6-án.

Concha Győző, a felsőház tagja. 1846 febr. 10-én született Marcaltón, Veszprém vármegyében. A budapesti s a bécsi tudományegyetemen jogot hallgatott s tanulmányai befejeztével bírói pályára lépett. A budapesti kir. ítélőtáblán működött először mint joggyakornok s 1872-ben ügyvédi vizsgát tett és a budapesti tudományegyetemen magántanárrá habilitáltatott, még ugyanabban az évben az akkor alapított kolozsvári Ferenc József-Tudományegyetemhez nyilvános rendkívüli tanárrá nevezték ki. 1874-ben ugyancsak Ko-

lozsvárott nyilvános rendes tanár lett, 1892 óta pedig a budapesti tudományegyetem rendes tanára. Ugy Kolozsvárott, mint Budapesten politikát adott elő. A századeleji politikai generáció jórészt az ő konzervatív-liberális irányu tanain nevelkedett fel. Rendkívül nagy hatása volt tudományos irodalmi munkásságának is. Főműve „Politika“ című kétkötetes munkája, melynek első kötetét a Magyar Tudományos Akadémia nagy díjával, második kötetét a Sztrókay-díjjal tüntette ki. Tudományos folyóiratokba, elsősorban a Budapesti Szemlébe irt kisebb-nagyobb értekezéseinek kívül önállóan megjelent fontosabb munkái a következők: A közigazgatási biráskodás az alkotmányossághoz és az egyéni joghoz való viszonyában; Ujkori alkotmányok; Egyéni szabadság és parlamentarizmus Angliában; A kilencvenes évek reformeszméi és előzményeik; A rendőrség természete és állása a szabad államban. Tudományos és irodalmi munkássága elismerésül a Magyar Tudományos Akadémia 1886-ban levelező, 1900-ban rendes tagjává választotta. 1913-ban az Akadémia történelemfilozófiai osztályának elnöke lett. Az Akadémiában mondott emlékbeszédeit az Akadémia adta ki. Legfelsőbb helyről is több magas kitüntetésben részesült. 1903-ban udvari tanácsosi címet kapott, 1913-ban pedig a király a főrendiház örökös tagjává nevezte ki. 1927-ben a kormányzó az új felsőház tagjává nevezte ki.

Copony Traugott, volt országgyűlési képviselő. 1865 dec. 19-én született Brassóban. Brassóban és Nagyszébenben végezte középiskoláit, majd a grazi kereskedelmi akadémián tanult. Hazatérve belépett atvja üzletébe és miután a papiripar terén beható tanulmányokat folytatott Svájc, Németország, Franciaország, Anglia, Belgium és Hollandia gyáraiban, átvette a zernesti papirgyári műszaki vezetését. Utóbb nagyobb utat tett Amerikában, majd pedig Egyiptomban, Török- és Görögországban. Nagy szerepet játszott itthon az erdélyi százság életében, Mint a bukaresti kiállítás zsűrijének tagját a román király a román koronarend középkeresztjével tüntette ki. Az 1904., 1905., 1906. és 1910. évi választá-

sokon Brassó város első kerületének mandátumát nyerte el. Eleinte a szabadelvűpárt tagja volt, 1906-ban belépett az alkotmánypártba, 1910-ben pedig a nemzeti munkapárt tagja lett.

Cristea E. Miron, volt főrendiházi tag, karánsebesi g. kel. román püspök. 1868-ban született Oláhtoplicán, mint földmives szülők gyermeke. A karánsebesi egyházmegyei zsinat 1909 dec. 4-én választotta meg püspöknek s a püspöki széket 1910 máj. 8-án foglalta el. A magyarországi román nép kulturájának fejlesztése terén kimagasló szerepet töltött be. Irodalmi téren is nagy tevékenységet fejtett ki. A nagyszebeni székesegyház építésében elismert buzgalommal működött közre, belső díszítésénél hazai festők az ő vezetése mellett megteremtették a keleti bizantinikus festészet reneszánszát. 1919-ben a karánsebesi püspöki méltóságból a bukaresti primás-metropólita székebe emelkedett. 1925-ben, mikor a romániai ortodox-egyház elszakadt a keleti patriarkátustól és önálló egyházbirodalommá lett, őt nevezték ki a román gör.-kel. egyház patriarkájának. Ferdinánd román király halála óta a régenstanács tagja.

Csák Károly dr. (alapi), országgyűlési képviselő. 1869-ben született a somogy-megyei Toponár községben. Középiskoláit Kaposvárott és Pécsen, az egyetemét pedig Budapesten végezte. 1892-ben mint aljegyző Zalamegye szolgálatába lépett, 1900 óta ugyanott volt tiszti főügyész. Minden jelentősebb társadalmi, politikai és gazdasági mozgalomban tevékeny részt vett. Élénk szépirodalmi és publicisztikai tevékenységet fejtett ki. Középeurópának nagy részét beutazta. 1926-ban nyugalomba vonult. Első ízben tagja az országgyűlésnek. Az alsólendvai kerületben választották meg egységspárti programmal. A közigazgatási reform előadója volt a képviselőházban s a törvényjavaslat bizottsági tárgyalásainál, valamint a plénumban lefolyt vitánál és a módosítások szövegének elkészítésénél mindenki által elismert és méltányolt kiváló munkásságot fejtett ki.

Csáky Gusztáv gróf, volt országgyűlési képviselő. 1883 máj. 29-én született Szepes-Sümegeen. Középiskoláit Po-

zsonyban, a jogot Budapesten és Kolozsvárott végezte, ahol államtudományi doktorátust tett. 1906-ban nagyobb külföldi tanulmányuton volt, azután a külügyminisztérium szolgálatába lépett és másfél évig Szerbiában diplomáciai attasé volt. 1908-ban kilépett a külügyminisztériumból és megházasodott. Az 1910-iki általános választásokon a löcsei kerület mandátumát nemzeti munkapárti programmal nyerte el.

Csáky Imre gróf (kőrösszegi és adorjáni), volt külügyminiszter. 1882 febr. 16-án született Szepesmindszenten. A konzuli akadémia elvégzése után a fiumei tengerészeti hatóságnál, majd a skutari-i főkonzulátuson teljesített szolgálatot, később pedig a drezdai, szentpétervári, berlini, lipcsei és bukaresti követségen működött. A háború alatt a megszállott Varsóban volt, azután részt vett a breszt-litovszki, valamint a bukaresti fegyverszüneti és béketárgyalásokon. Része volt az új magyar külügyi szolgálat megszervezésének és részt vett a trianoni béketárgyalásokon is. 1920-ban a második Teleki-kabinetben külügyminiszter volt 1920 szept. 24-től 1920 dec. 16-ig. A következő évben az új határokat megállapító vegyes bizottságok vezetésével bízták meg.

Csáky Károly gróf, volt főrendiházi tag, váci róm. kat. püspök. 1852 július 24-én született Sopronban. 1875-ben szentelték pappá és szülővárosában tartotta első miséjét. Azután tardeddi segédlelkész lett, ahonnan Simor hercegprimás már a következő évben udvarába hívta meg. 1895-ben nevezték ki curzolai felszentelt püspökké. Mint a székeskáptalan legfiatalabb püspökének, neki jutott a szerep, hogy a millenniumi hódoló felvonulás alkalmával az apostoli keresztet vigye a király előtt. 1900 ápr. 18-án nevezte ki a király váci püspökké. 1905-ben a belső titkos tanácsosi méltóságot kapta. Püspökké történt kinevezésének tizedik évfordulóján addigi jótékonyágának folytatásaképpen százezer koronát osztott szét jótékonycélokra. Meghalt Vácott 1919 febr. 16-án.

Csáky Károly gróf (kőrösszegi és adorjáni), honvédelmi miniszter, országgyűlési képviselő. 1873 ápr. 10-én

született Szepesmindszenten. Fia néhai Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternek, a főrendiház volt elnökének. A kassai katonai alreáliskola elvégzése után, 1887-ben a Ludovika Akadémia növendéke lett s miután azt jeles eredménnyel elvégezte, 1891-ben a pápai 7. honvédhuszárezredhez avatták fel, mint hadapród tiszthelyettést. 1892 novemberében hadnaggyá, 1896 májusában pedig főhadnaggyá lépett elő. Az 1895—96. évi honvéd felsőtiszti tanfolyam elvégzése után a bécsi cs. és kir. hadiiskolába vezényelték, melyet igen jó eredménnyel végzett el. 1895-ben már vezérkari szolgálatra osztották be, előbb a pozsonyi 5. hadtesthez, majd a 2. honvéd lovasdandár parancsnokságához. 1901 novemberében századossá lépett elő. Miután előbb a budapesti I. honvédkerületi parancsnokságnál, később pedig a m. kir. honvéd lovassági felügyelő mellett vezérkari szolgálatot teljesített, 1907-ben a m. kir. központi lovasiskola tanára lett. A megfelelő csapattiszti szolgálat teljesítése után 1910-ben beosztották a honvédelmi minisztérium I. osztályába, később pedig, mint vezérkari őrnagy a m. kir. honvéd lovassági felügyelő vezérkari főnöke lett. 1913-ban vezérkari testületi alezredessé lépett elő. A világháború elején egy lovassereget vezérkari főnöke volt és mint ilyen az orosz harctérre került, ahol azonban csakhamar súlyosan megbetegedett és meg is esesült. Felgyógyulása után beosztották a honvédelmi minisztériumba. 1915 szeptemberében vezérkari ezredessé lépett elő. 1917 augusztusában, mint a volt m. kir. 7. honvéd huszárezred parancsnoka, részt vett Bukovinában az oroszok elleni előnyomulásban és mint csoportparancsnok az Arsita Coprii orosz állást elfoglalta. 1919 január elején nyugalomba helyezték. Kiváló érdemeinek elismeréseképpen többször részesült a legmagasabb kitüntetésben. 1923 jun. 28-án Belitska Sándor lemondása után a kormányzó honvédelmi miniszterré nevezte ki és egyuttal tábornokká

léptette elő. 1924 augusztusban lett altábornagy. Minisztériuma élén kizárólag szakkérdéseknek szentelte minden munkásságát. A nemzetgyűlésnek 1925 novemberében lett tagja, amikor a gávai kerület egységspárti programmal képviselőjévé választotta. Nagy munkásságot fejtett ki, hogy az ország kis hadseregét az elérhető legmagasabb szintre emelje. Itt nem csak azokat az akadályokat kellett leküzdenie, amelyeknek oka az anyagi eszközök korlátoztságában és a toborzási rendszer folytán a megengedettnél kisebb létszámban rejtett, hanem el kellett győznie ama nehézségeket is, amelyeket az állig felfegyverzett kisentente hatalmak és a szövetségek katonai ellenőrző bizottság indokolatlan bizalmatlankodása és rémlátása okozott. Így tehát a honvédelmi miniszternek két nagy cél megvalósításáért kellett harcolnia. Az elsőt, mely főként gazdasági természetű volt, de amelynek politikai vonatkozásai is rendkívüli jelentőségűek, hosszas küzdelem árán el is érte: a hatalmak elejtették azt a trianoni szerződésbe is becikkelyezett követelésüket, hogy a magyar hadsereg hadiszerszükséglete egyetlen hadiszergyárban állíttassék elő s illetve hozzájárultak a magyar kormány ama kívánságához, hogy a különböző hadianyagot négy különböző, de természetesen egységes vezetés alatt álló telepen gyártassa. A gyártás koncentrációja, illetve az a telep, amelyet ebből a célból létesíteni kellett volna, a legolcsóbb ajánlat szerint 20 s a legdrágább ajánlat szerint 45 millió aranykoronába került volna s ezt most meg lehet takarítani. Az e tárgyban folytatott tárgyalások eredménye a honvédelmi miniszternek ugynevezett trianoni javaslatában (törvényjavaslat a békeszerződés katonai rendelkezéseinek, tilalmainak és korlátozásainak becikkelyezéséről szóló 1922. évi XI. t.-c. egyes rendelkezéseinek megváltoztatásáról és kiegészítéséről) jutott kifejezésre, amelyet az országgyűlés képviselőháza 1927 március elején szavazott meg. A dolog politikai jelentősége abban rejlik, hogy ezuttal először sikerült a szövetséges hatalmakat katonai kérdésben a magyar álláspont

számára megnyerni s őket legalább egy detailkérdésben annak jogosságáról meggyőzni. Ennek mélyreható szimptomatikus jelentőségére a honvédelmi miniszter valóban elégtétellel mutatható rá a javaslat során. Hogy emellett a hatalmak megengedték a tizenkét páncélos automobil beszerzését, csak fokozza a siker nagyságát. A másik cél, amelyért gróf Csáky Károly küzdött, szintén a megvalósulás stádiumába jutott: áll pedig ez a szövetségközi katonai ellenőrző bizottság visszahívásában, illetőleg az érvényben volt ellenőrzési módszernek a népszövetségi kontrollal való felcserélésében. Csáky honvédelmi miniszter s a kormány maga is évek hosszú során át nem szüntek meg hangoztatni, hogy Magyarország teljesítette a békeszerződés katonai feltételeit: a lehető legtökéletesebben végrehajtotta a lefegyverzést s ennek következtében joga van a kontrollkomisszió visszahívását követelni. Az erre vonatkozó kérelmet a nagykövetek tanácsa végre kedvezően döntötte el (1927. III.) s az ellenőrzést megszüntette. Csáky Károly gróf az országgyűlés képviselőházában is a gávai kerület mandátumával foglal helyet az egységspárt sorai-ban.

Csáky Vidor gróf, volt főrendiházi tag. 1850 nov. 21-én született. Öccse Csáky Albin grófnak, a főrendiház volt elnökének. Tanulmányai elvégzése után gazdálkodással foglalkozott. 1878-ban nőül vette Normann-Ehrenfels Anna grófnőt.

Csáky Zsigmond (*kőrösszegi és adorjáni*), ny. altábornagy. 1866 okt. 21-én született Miskolcon. Középiskolai elvégzése után önkéntesi évét szolgálta le,

majd a csendőrségnél kérte felvételét. Előbb Brassóban, aztán Debrecenben volt beosztva, 1906—1911-ig pedig a m. kir. testőrségnél teljesített szolgálatot. Ekkor visszavezényelték a csendőrséghez Budapestre, ahol a háboru kitöréséig maradt. A háboru alatt a tábori csendőrség parancsnokává nevezték ki. 1917-ben Belgrádba került,

mint a szerbiai tábori csendőrség parancsnoka. 1918 májusban Szegedre helyezték át kerületi parancsnoknak ezredesi rangban. Itt érte az összeomlás is, amikor saját kérelmére nyugdíjazták. A kommunizmus alatt bujkálni volt kénytelen, míg Ráckeven elfogták és vésztörvényszék elé állították, amelynek elnöke — egy volt katonája — nagy nehezen megmentette. A kommün bukása után Schnetzer Ferenc honvédelmi miniszter felszólítására átvette a csendőrség főparancsnokságát és az egész intézmény reorganizálását ő végezte el. 1921 okt. 1-én tábornoki rangban vonult nyugalomba. 1924 májusában kapta meg az altábornagyi rangot.

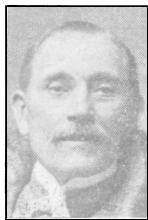
Csanády Frigyes, vitéz (*békési*), ny. gyalogsági tábornok, a felsőház tagja. 1861-ben született Laibachban. A bécsi hadapródiskola elvégzése után 1879-ben hadapróddá nevezték ki a 69-ik gyalogezredhez, 1881-ben pedig hadnagy lett. 1882-ben részt vett a szerb határon garázdálkodó rablók és felkelők megfékezésében. 1886-ban főhadnaggyá nevezték ki, három évre rá pedig a honvédséghez helyeztette át magát, majd meg a hadiiskolába vezényelték. Ennek elvégzése után mint vezérkari százados a budapesti IV. hadtest vezérkari osztályán működött, 1893 őszén az V. honvédkerületi parancsnoksághoz helyezték át. Őrnagyi kinevezése után a 15-ik honvédgyalogezrednél teljesített csapatszolgálatot, majd három évig a VI. honvédkerület segédtsíztje, 1899-ben, alezredesi rangban a honvédelmi minisztérium osztályfőnöke, 1903-ban, mint ezredes a 12-ik gyalogezred parancsnoka, 1909-ben pedig mint tábornok, a 73. honvéd gyalogdandár parancsnoka lett. 1913-ban ő szervezte meg a 20. honvéd gyaloghadosztályt s annak élén vonult 1914 augusztusában az oroszok ellen. Hadosztálya véres harcok között vett részt az első háborus ősz hadműveleteiben s ő maga 1914 november végén súlyos mellővést kapott. Felépülése után mint lábadozó, a honvédelmi minisztérium hadbiztosságát vezette, de hamarosan kiment a harctérre s a 38. honvédhadosztály élén Strytől—Tarnopolig üldözte az ellenséget rengeteg foglyot és hadianyagot ejtve.

1915 november elején négy nap szaka-
datlan harcban verte vissza Siemkowiec
mellett azt az orosz támadást, melyet a
cár jelenlétében hajtottak végre az
oroszok. Száz orosz tisztet és 6000 főnyi
legénységet ejtett fogságba. 1916-ban a
lucki áttörés után a 10. hadtest élére
került, mint gyalogsági tábornok és
Zaturci-ig szorította vissza az előretört
ellenséget s részt vett az orosz offen-
ziva végleges megtörésében. Ugyanez év
őszén Erdélybe vezényelték a 6. had-
test élére s a Magyaros körüli harcok-
ban győztesen vetette vissza az orosz-
román erőket. 1917-ben a 13. hadtest pa-
rancsnoka lett s résztvett diadalmas
nyári offenzívánkban, elfoglalta a híres
Dolzsok-magaslatot s a fegyverszünetig
védőállásban maradt. Érdemeiért 1917.
évben valóságos belső titkos tanácsossá
nevezte ki a király. 1918 tavaszán Dél-
tírolba, az Etsch-völgybe rendelték had-
testével, majd az asiagi frontszakaszt
védte, rendkívül heves harcok között. A
Piave-offenzívával egyidejűleg e részen
is támadtunk, hadteste azonban olyan
hatalmas tulerővel került szembe, hogy
elakadt. Ezután már csak védőharcra
szorítkozhatott, egészen a fegyverszü-
netig. A forradalmak idején visszavo-
nult a szolgálattól, majd pedig a
Hadróát szervezte meg. Érdemeiért
rendkívül sok kitüntetésben részesült s
az elsők között avatták vezézzé. A felső-
ház tagjává a kormányzó nevezte ki.

Csánki Dezső dr., a felsőház tagja.
1857 máj. 18-án született Füzesgyarmat-
on, Békés megyében. Középiszkoláit Deb-
recenben és Késmárkon végezte. Ezután
a budapesti egyetem bölcsészeti karára
a történelem, földrajz, irodalomtörténet
és bölcsélet hallgatására iratkozott be,
majd 1879-ben az egyetemen középiszko-
lai tanári, 1880-ban pedig bölcsészettu-
dori oklevelet szerzett. 1881-ben néhány
hónapig napidíjas volt a Magyar Nem-
zeti Múzeum könyvtárában, majd az
Országos Levéltárhoz gyakornokká ne-
vezték ki. Ez intézet szolgáltatában töl-
tötte a következő évtizedeket és 1912-ben
az intézet élére került, előbb he-
lyettes igazgatói, majd igazgatói s 1919
óta főigazgatói és helyettes államtit-
kári minőségben. 1911—1912-ben
Khuen-Héderváry Károly gróf minisz-

terelnök, akkori belügyminiszter előtt
kezdeményezte az Országos Levéltár új
palotájának építését, melyhez 1914-ben,
a háboru kitörésének évében kezdtek
hozzá. Sok munkájába és küzdelmébe
került, míg e hatalmas épület falai a
háboru végére elkészültek. A belső be-
rendezést Klebelsberg Kunó gróf bel-
ügyi, majd vallás- és közoktatásügyi mi-
niszter szakszerű vezetésével és hatha-
tós támogatásával folytatták. E végből
Csánki 1905-ben és 1907-ben külföldi
utazásokat is tett Németországban,
Ausztriában és Olaszországban, ahol a
levéltári építkezéseket és berendezése-
ket tanulmányozta. 1878 óta mostanáig
történelemmel, följajzzal és heraldiká-
val állandóan behatóan foglalkozott; e
tudományterületekben több kisebb-na-
gyobb művet alkotott s a szakfolyóira-
tokba számos értekezést és tanulmányt
irt. Főbb művei a következők: Hazánk
kereskedelmi viszonyai I. Lajos korá-
ban; Első Mátyás udvara; Rajzok Má-
tyás király korából; A magyar királyi
Országos Levéltár diplomatikai osztá-
lyában őrzött pecsétek mutatója; Ma-
gyarország történelmi földrajza a Hu-
nyadiak korában, I—II. és V. kötet; Ár-
pád és az Árpádok; Az új magyar és
ugynevezett közös címerről. 1923-ban
mint az Országos Levéltár főigazgatója
a „Levéltári Közlemények“ című szak-
folyóiratot indította meg, melyet azóta
állandóan szerkeszt. 1912 óta hivatalo-
san megbízott szerkesztője a Budapest
székesfőváros középkori történetére vo-
natkozó történelmi kútívállalatnak.
Tudományos munkálkodása alapján
Thaly Kálmán halálával a Magyar Tör-
ténelmi Társulat ügyvezető-alelnökévé
választották meg, mely tisztelet azóta
is viseli. Ugyanez időtájt mintegy tíz
évig a Magyar Néprajzi Társaság s né-
hány évig a Magyar Földrajzi Társaság
alelnöke is volt. A Magyar Tudományos
Akadémiában 1891-ben levelező-, 1900-
ban rendes-, 1915-ben igazgató-taggá,
1919-ben pedig a II. osztály elnökévé vá-
lasztották meg. Az Országos Magyar
Gyűjteményegyetem szervezésében gróf
Klebelsberg Kunó kultuszminiszter kez-
deményezése, vezetése, majd elnök-
lete alatt szintén részt vett, mint ügy-
vezető alelnök.

Csávossy Gyula báró (*csávossi és bobdai*), volt főrendiházi tag. 1839 máj. 16-án született a torontálmegyei Szárcán. A bécsi és budapesti egyetem elvégzése

után egy ideig közgazdasági pályán működött, majd atyja kívánságára átvette tizenkétezer holdas birtokuk vezetését. 1904 óta tagja volt a főrendiháznak s abban az évben kapta meg a bárói méltósá-

got is. Mindig élénken részt vett Torontálmege közérdekű gazdasági törekvéseiben, amelyeket híres mintagazdaságaival is előmozdított. Meghalt 1916 szept. 10-én Bécsben.

Csávossy József báró (*csávossi és bobdai*), volt főrendiházi tag. 1894 jan. 30-án született Salzburgban. Középiskolái elvégzése után a budapesti egyetem hallgatója volt, majd atyja birtokán gazdálkodott. A háboru alatt, mint hadnagy, katonai szolgálatot teljesített. 1912-óta volt tagja a főrendiháznak. 1925-ben kivándorolt Kanadába, ahol Calgeri mellett két nagy farmot vásárolt s most ott gazdálkodik. Az agilis fiatalembert a kanadai magyarok elnökükké választották.

Csécsey-Nagy Miklós dr., udv. tanácsos. 1865 szept. 2-án született Szatmáron. Középiskolái elvégzése után előbb a kereskedelmi akadémián tanult, majd a

jogot végezte és ügyvédi diplomát szerzett. A Károlyi-család jószágigazgatója volt. Szociális és közhasznu működéséért a király többször kitüntette. Mint a Fehérkereszt Országos Lelenc-ház Egyesület egyik

vezető tagja a lelencügy államosítása körül kiváló érdemeket szerzett. Ennek elismerésül kapta 1911-ben az udvari tanácsosi méltóságot. A főváros politikai életében, mint a Józsefváros egyik legnagyobb társadalmi alakulatának elnöke, mindig vezető szerepet játszott s a legutóbbi időkben igen eredményes munkásságot fejtett ki az olasz-magyar barátság kimélyítése körül. Ennek elisme-

résül az olasz király 1926-ban a koronarend parancsnoki tisztikeresztjével tüntette ki.

Csegezy Mihály, volt országgyűlési képviselő. 1842. máj. 25-én született a tordaaranyosmegyei Bágyon községben nemes székely családból. Gimnáziumi tanulmányait a kolozsvári unitárius főgimnáziumban, a jogot szintén Kolozsvárott végezte. Birói pályára lépett és 1904-ben, mint a tordai törvényszék elnöke vonult nyugalomba s ez alkalomból magas kitüntetésben részesült. 1910-ben a felvinci kerületben választották meg képviselőnek nemzeti munkapárti programmal.

Csekó Gábor, az egri székes főkapitán nagyprépostja, felsőházi tag. 1844-ben született Gombospusztán, Hatvan mellett. Atyja gazdatiszt volt. Tanulmányait az egri érseki liceumban s az otáni hittudományi főiskolán végezte. 1867-ben szentelték fel, majd Aldebrön és Kálban lett káplán, később pedig plébános. 1900-ban főesperessé és címzetes préposttá lépett elő, 1902-ben egri kánonok, 1921-ben emelkedett a nagypréposti méltóságba. Anyanyelvén kívül németül, latinul és franciául beszél. Számos hitéleti és valláspedagógiai tanulmánya és cikke jelent meg az egyházi folyóiratokban. A „Papok vezérsillaga” című művet franciából fordította. Első ízben tagja a törvényhozásnak.

Csekonic Endre gróf (*zsombolyai és janovai*), főasztalnokmester, volt felsőházi tag. 1846 szept. 13-án született Ivánkán, Borsodmegyében. Mint zsombolyai nagybirtokos és Torontálmege virilitája nagy szerepet játszott a megye gazdasági és politikai életében. Rendkívül értékes karitativ működése során különösen kitűnt az a nagy áldozatkészség, melyet a szegedi árviz idején a károsultakkal szemben tanusított. 1869-ben nőül vette Cziráky János gróf leányát, Konstanciát. 1891-től hosszú időn át elnöke volt a Magyarországi Vöröskereszt-Egyesületnek. 1892-ben valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki a király, 1904-ben pedig az országzászlósok közé emelte. A régi főrendiházban különösen közgazdasági kérdésekkel foglalkozott. Az összeomlás után torontálmegyei birtokai megállás alá kerültek s azóta Csonkama-

gyarországon élt. Az ujonnan alapított Magyar Vöröskereszt-Egyesület 1921-ben elnökévé választotta, magas kora miatt azonban e méltóságáról 1923-ban lemondott. Meghalt 1929 febr. 21-én.

Csekonics Iván gróf dr. (*zsombolyai és janovai*), felsőházi póttag. 1876 dec. 31-én született Csütö-Zsombolyán, Endre gróf főasztalnokmester és Cziráky Konstanca grófnő fia. Tanulmányait befejezve, államtudományi doktorrá avatták s diplomáciai pályára lépett. 1902-ben kapta meg a kamarási méltóságot. A háboru alatt mint II. oszt. követségi tanácsos Konstantinápolyban működött. Diplomáciai érdemeiért többször részesült kitüntetésben. A forradalmak után minden közszerepléstől visszavonulva kizárólag a főváros társadalmi életében vett szerepet. Az örökösjogu családok választottjaként szerepel a felsőházi póttagok között.

Csekonics Pál gróf (*zsombolyai és janovai*), volt főrendiházi tag. 1873 okt. 1-én született Budapesten, fia Csekonics Endre gróf kir. főasztalnokmesternek. Középiskolai tanulmányai után a budapesti egyetemen jogot hallgatott. Cs. és kir. kamarás.

Csekonics Sándor gróf dr. (*zsombolyai és janovai*), volt főrendiházi tag. 1872. aug. 25-én született Zsombolyán. A középiskola befejezése után jog- és államtudományi tanulmányokat folytatott és a budapesti tudományegyetemen jogtudori oklevelet szerzett. Cs. és kir. kamarás. A főrendiház egyik jegyzője volt.

Cseley József, volt nemzetgyűlési képviselő. 1884-ben született. A gimnáziumot Késmárkon, a jogot Kassán és Eperjesen végezte el. Abauj vármegye törvényhatóságának szolgálatában kezdte pályáját 1906-ban, mint a szikszói járás közigazgatási gyakornoka. Fokozatosan előrehaladva a közigazgatási pályán, a járás főszolgabírája lett. A háboru alatt az I. honvéd tüzérezred kötelékében szolgált a szerb és olasz harctereken és mint tartalékos főhadnagy került haza. A második nemzetgyűlési választáson mint az egységspárt hivatalos jelöltjét választották meg a tornai kerületben.

Csemez István, volt országgyűlési képviselő. 1857-ben született Fenyves-

pusztán. A magyaróvári gazdasági akadémiaát végezte. Végig küzdötte a boszniai hadjáratot, majd birtokain gazdálkodott. 1910-ben a győrmegeyi téthi kerület választotta meg képviselőjévé Kossuth-párti programmal.

Csermák Ernő, volt országgyűlési képviselő. 1869 febr. 1-én született Ipolyságon. Középiskolái elvégzése után Budapesten hallgatott jogot, itt avatták jogtudorrá s 1893-ban ügyvédi oklevelet nyerve, Budapesten nyitott irodát, de már 1894-ben szülővárosában telepedett le. A balassagyarmati ügyvédi kamara 39 éves korában elnökévé választotta. A nemzeti ellenállás idején a megye alkotmányvédő bizottságának előadója volt. Az 1910-i választásokon a szikszói kerület küldte a Házba.

Csernoch János dr., biboros, esztergomi érsek, hercegprimás. 1852-ben született a nyitramegyei Szakolcán. Atyja Csernoch Pál földmives, anyja Novák

Erzsébet volt. Az elemi és középiskola alsó osztályait Szakolcán, a gimnázium két utolsó osztályát az esztergomi papneveldeben végezte. Az érettségi vizsgálat után a bécsi Pazmaneumba küldötte őt Simor János hercegprimás, hogy teológiai tanulmányait a bécsi egyetem teológiai fakultásán abszolválja. Mivel a teológiai tanulmányok bevégezése után még nem töltötte be a felszenteléshez szükséges kánoni kort, 1874 őszén Simor hercegprimás a bécsi Augustineumba küldötte őt magasabb tanulmányok céljából. 1874 novemberében szentelték áldozó pappá. A következő évben letette hátralévő szigorlatait s 1876-ban a teológia doktorává avatták. Ezután Felsőrados községbe került káplánnak. Már ekkor jelentős irodalmi tevékenységet fejtett ki és több szentbeszéde megjelent a folyóiratokban. 1877-ben Budapestre helyezték, ahol először a Krisztinavárosban, majd a Terézvárosban működött mint káplán. Irodalmi tevékenysége ekkor még jobban kiszélesedett, munkatársa lett a „Religio” című lapnak és ezenkívül dolgozott a „Magyar Korona” című politikai lapba is. 1879-ben

megbízta őt az esztergomi teológiai főiskolán a Szentírástudomány előadásával. Tanári munkássága mellett azonban más témákkal is foglalkozott. Ekkor írta a „Magyar Sion“-ban aquinói szent Tamás bölceletéről szóló jelentős tanulmányát. Egyévi tanárkodás után Simor hercegprimás levéltárosnak és szertartásmesternek hívta meg s 1880-tól 1893-ig az érseki irodában működött. Nagy munkabíráásával, gyors felfogásával, taktikai ügyességével, simulékony modorával és derült kedélyével kiérdemelte főpásztorának teljes bizalmát s 1882-ben szentszéki jegyző és pápai kamarás, 1887-ben udvari káplán, egy évvel később irodaigazgató, 1890-ben pedig esztergomi kanonok és címzetes apát lett. Az akkori korszak minden nehéz egyházipolitikai kérdését ő dolgozta fel. Emellett azonban folytatta irodalmi munkásságát is. Különösen a halottégetésről és az elkeresztelési vitáról írt hosszabb tanulmányokat. Szapáry miniszterelnöksége idején az elkeresztelésről írt cikke nagy feltűnést keltett. Simor János halála után, Vaszary hercegprimás kérésére még két és fél évig maradt hivatalában. Az egyházipolitikai harcok küszöbén terjedelmes memorandumot írt a püspöki kar számára, amely a kérdést teljesen felölelte. 1893-ban elhagyta a primási udvart, majd az esztergomi székesegyházi plébániát vezette 1908-ig. Tevékeny részt vett a néppárt megalakításában. Képviselőségre azonban nem gondolt. Csupán szülővárosa kérésének engedve vállalt mandátumot s az 1901-es, 1905-ös és 1906-os cikluson át képviselte a szakolcai kerületet. 1908-ban csanádi püspökké nevezték ki. Mandátumát a képviselőházban továbbra is megtartotta és csak 1910-ben ment át a főrendiházba. Mint csanádi püspök nagy lelkeséggel látott hozzá a katolikus hitélet fejlesztéséhez, a társadalmi béke helyreállításához és a radikalizmus ellensúlyozásához. Két katolikus napilapot indított Temesvárott, felvirágoztatta a katolikus egyesületeket és átszervezte az iskolákat. Három évi püspöksége idején a csanádmegyei egyházmegye erőteljes lendületet vett, aminek egyik beszedes bizonyítéka volt a szegedi katolikus nagygyűlés. 1911 tavaszán kalocsai érsekké nevezték ki,

de az érseki székben csak másfél évig ült. Ekkor nevezte ki a király valóságos belső titkos tanácsossá, Zenta város pedig díszpolgárává választotta. 1912-ben emelkedett a hercegprimási székbe, míg 1914-ben X. Pius pápa biborossá kreálta, a szent Özséb-templom titulusával. Mint biboros, két pápaválasztó konklavén vett részt. Ő koronázta meg IV. Károlyt királlyá és a forradalom kitörésekor nála találtak menedéket a királyi család gyermekei. 1926-ban kiutazott a chicagói eucharisztikus kongresszusra és annak során végiglátogatta a nagyobb magyar egyházközségeket is. Meghalt 1927 július 25-én.

Csernyus Mihály, volt nemzetgyűlési képviselő. 1888-ban született Csanád-apácán. Középiskolái elvégzése után papi pályára lépett és felszentelése után Bihar vármegye több helységében működött előbb mint segédlelkész, később mint hittanár. Apácay István név alatt több zenei kompozíciója jelent meg. A debreceni Zita-hadiárvaháznak egyik megalapítója és igazgatója volt. A kommun alatt letartóztatták, de a keresztényszocialista munkások husvétkor kiszabadították. Az első nemzetgyűlésen a batonyai kerületet képviselte.

Cserti József, volt nemzetgyűlési képviselő. 1887-ben született a somogyi Csurgósarkadon. A csurgói tanítóképzőintézet elvégzése után a tolnamegyei Madocsa községben tanított, később Bicskén, 1911 óta pedig Lovasberényben volt tanító. Az 1920. évi választásokon a lovasberényi kerület választotta meg kizsardapárti programmal képviselőjének. Az egységes kormánypárt megalakulásakor a kizsardapártból kilépett, majd amikor az ellenzéki függetlenségi kizsardapárt (Rassay-párt) megalakult, annak tagja lett. A második nemzetgyűlési választásokon kerülete a Rassay-párt programja alapján választotta meg újból.

Csik József dr., országgyűlési képviselő. 1891-ben született az esztergomi Muzslán. Középiskoláinak elvégzése után papi pályára lépett és a teológiát a budapesti egyetemen végezte el. 1916-ban szentelték fel Vácott és azután a pestmegyei Szödre nevezték ki káplán-

nak. Két hónapig volt káplán, majd hit-tanár lett Ujpesten. 1918-ban a keresztény-socialista szakszervezetek irányításában s a katolikus népszövetség kiépítésében volt jelentős szerepe. 1925-ben plébánossá választották. Tevékeny részt vesz a keresztényszocialista munkásmozgalomban és élénk publicisztikai tevékenységet fejt ki. A Keresztényszocialista Földmunkások és Földmivesek Országos Szövetségének főtítkára. Mindkét nemzetgyűlésnek tagja volt. A munka védelméről és szabadságáról törvénytervezetet nyújtott be a nemzetgyűlésben. A ker. gazdasági párt programjával választották meg 1926-ban országgyűlési képviselőnek a kapuvári kerületben.

Csilléry András dr. (*csilléri*), volt népjóléti miniszter, országgyűlési képviselő. 1883-ban született Budapesten. Középiskolai tanulmányainak befejezése után a budapesti tudományegyetem orvosi fakultásán 1908-ban orvosi diplomát kapott. Közben a berlini, müncheni s a breszlai egyetemen is tanult. Tanulmányainak befejezése után hivatásos katoniorvos lett s mint ilyen 1911-ig a közös hadsereg kötelékében működött, amikor főorvosi rangban nyugdíjaztatta magát. A háboru alatt mint ezredorvos teljesített szolgálatot s több katonai kitüntetésben részesült. Nyilvános szereplése a kommün idején kezdődött, amikor részese volt az ellenforradalmi mozgalmaknak. A Dormándy-féle kísérlet meghiusulása után a „Fehér Ház” nevű szervezetben gyűjtötte maga köré az ellenforradalmárokat, akik az ő házában tartották összejöveteleiket. 1919 aug. 6-án ő vállalta azt a szerepet, hogy tisztek, rendőrök és detektívek kíséretében a Várba ment s a miniszterelnökségen a hatalom átadására szólította fel a Peidl-kormányt, amely éppen minisztertanácsot tartott. Ellenforradalmi tevékenysége révén lett a diktatura után a Friedrich-kormány népegészségügyi és népjóléti minisztere. Ezt az állását a Huszár-féle koncentrációs kormány megalakulásáig tartotta meg. Az 1922. évi általános választásokon a budapesti északi

lajstromos kerületben jutott mandátumhoz, mint a Wolff-párt listavezetője. A parlamentben és fővárosi közgyűlésen egyaránt az intranzigens keresztény eszme harcosa. Miniszteri állásából való távozása óta különösen tevékeny munkásságot fejtett ki a városi politikában s Wolff Károllyal együtt hangadó vezére volt a többségi keresztény pártnak. Vezetőszerepet játszik a Magyar Orvosok Nemzeti Egyesületében. 1926-ban a budapesti északi lajstromos kerületben kapott a keresztény gazdasági és socialista párt listáján mandátumot. Az Országos Társadalombiztosító Intézet felállítását után annak igazgató-főorvosa lett és mandátumáról lemondott.

Csiszárík János dr., rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter, preláthus-kanonok, almissai püspök. 1860 nov. 16-án született a szepesmegyei Vörös-Klastromban. Tanulmányait Kassán és Bécsben folytatta s 1882-ben pappá szentelték. 1885-ben nevezték ki a kassai püspöki papnevelőbe tanárnak s itt működött 1904-ig. 1903-ban szentszéki tanácsos, majd udvari káplán lett. Ebben az időben nagy irodalmi munkásságot fejtett ki. 1914-ben Rómába került és az akkori osztrák-magyar nagykövetség kánonjogi tanácsosa volt. Az olasz háboru kitörése után a közös külügyminisztériumhoz osztották be, ahol az összeomlásig dolgozott. Ebben az időben több rendbeli kiküldetésben volt része. Németországban, Lengyelországban és Törökországban folytatott különböző egyházpolitikai tárgyalásokat. 1920-ban a magyar kir. külügyminisztérium szolgálatába lépett mint egyházi tanácsos és ebben a minőségében is több külföldi tanácskozáson vett részt. Külföldi utazásainál és tárgyalásainál nagy előnyére volt, hogy a magyar nyelven kívül tökéletesen beszéli latinul, németül, olaszul, franciául, angolul, tótul, ruthénül és lengyelül. 1928-ban a magyar kormány és a hercegprímás képviselőiben megjelent a newyorki magyar katolikusok Szent Istvánról elnevezett új templomának felszentelésén, majd hat hétig tartó köruton több mint ötven magyar katolikus egyházközséget látogatott meg. Kiváló munkásságának elismeréseképpen több magas kitüntetésben részesült.

Csizmadia András, országgyűlési képviselő. 1872-ben született Orosházán. Az elemi iskola hat osztályát Orosházán végezte. Gazdatársainak tiszteletét és szeretetét vivta ki magának közéleti tevékenységével és azzal, hogy a háboru alatt habbavonult gazdatársainak birtokán a termelés folytonosságát biztosította. Ezért 1916-ban a földmivvelésügyi kormány külön köszönőiratot intézett hozzá. A kommün alatt, szembeszállva a vörösök terrorjával, sikerült neki több birtok kommunizálását meggátolni. A román megszállás alatt is hazafias és áldozatkész magatartásával tünt ki. Tevékenyen résztvett az Orosházai Kisbirtokos Szövetség megalapításában és annak ma is elnöke. Tagja számos társadalmi és gazdasági egyesületnek. Mint függetlenségi és 48-as csatlakozott a Kisgazdapárthoz s ennek programjával küldötte be a második nemzetgyűlésbe az orosházai kerület. Az országgyűlésbe is Orosházán választották meg az egységspárt programjával.

Csizmadia Sándor, volt nemzetgyűlési képviselő. 1871 márc. 10-én született Vársárhely-Kutason. Négy elemi osztályt végzett Orosházán, azután különböző helyeken dolgozott, mint napszámos. 18 éves korában önként beállott katonának, majd megházasodott és beállott a Lajosimajorbar pusztacsősznek. Orosházán került a szocialista mozgalmakba s attól kezdve sokat tanult. Egy év múlva Pestre ment, ahol különböző foglalkozási ágakban próbálkozott. A fővárosban nem bírta sokáig egyedül, visszament Orosházára, majd a családjával együtt véglegesen Pestre költözött. Sokat dolgozott, sok cikket irt a Népszavába s cikkeiért többször el is ítélték. Az októberi forradalomkor földmivvelésügyi államtitkárrá nevezték ki, a bolsevizmus kitörésekor pedig népbiztossá. Néhány nappal később azonban a kormányzótanács rendeletére letartóztatták és a diktatura bukásáig felügyelet alatt tartották. Az első nemzetgyűlésen az orosházai kerületet képviselte a Magyar Nemzeti Munkáspárt programjával. Meghalt 1929 áprilisában.

Csizmadia Endre dr. (somogyi), volt országgyűlési képviselő. 1869 szept. 27-én született Székelyudvarhelyen. Egyetemi

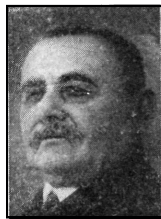
tanulmányai elvégzése után birói és ügyvédi vizsgát tett. Először a soproni bíróságnál működött, majd 1906-ban bekapcsolódott a politikai életbe, amikor Sopronban képviselővé választották a függetlenségi és 48-as párt programjával.

Budapesten hirlapírással is foglalkozott s évekig tagja volt a Magyarország szerkesztőségének. 1914-ben a siklői kerület mandátumát nyerte el ellenzéki programmal. A Házban a jogi törvényjavaslatoknak legtöbbször ő volt az előadója. A kommün alatt sokat üldözték és rövidebb ideig fogságba is vetették, majd Pozsonyba menekült, ahonnan a diktatura bukása után tért vissza.

Csontos Andor, volt országgyűlési képviselő. 1857-ben született Baracskár, Fejér megyében. Tanulmányai elvégzése után Baracskára ment, ahol a község, a vármegye és a református egyházmegye ügyeivel foglalkozott. Mint az ötvenes bizottság tagja, tevékeny részt vett a Fejérváry-kormány ellen folytatott megyei küzdelemben. 1906-ban a vaáli kerület képviselővé választotta függetlenségi és 48-as párti programmal. 1910-ben újra elnyerte kerülete mandátumát. Meghalt 1915 dec. 14-én.

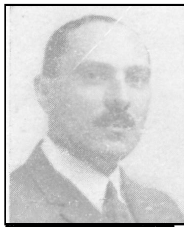
Csontos Imre, országgyűlési képviselő. 1860-ban született Karcagon. Elemi iskoláit Karcagon végezte és már kora ifjúságától fogva gazdálkodik. Községi képviselőtestületi tag és tagja Szolnok vármegye törvényhatósági bizottságának. Hosszu ideig alelnöke volt a Magyarországi Kisbirtokos Szövetségének. Tagja volt mindkét nemzetgyűlésnek. Sokat fáradozott a föld-

reformnak kerületében való végrehajtása érdekében s ott több mint 1400 holdat juttattak a földnélkülieknek. Az országgyűlésbe ugyancsak az egységspárt programjával választották meg Karcagon P. Ábrahám Dezső volt ellenforradalmi miniszterelnökkel szemben.

Csőngedy Gyula, volt országgyűlési képviselő. 1868-ban született Főveny-pusztán, Fejér vármegyében. Tanulmányait Székesfehérvárott végezte, ott tett érettségét a ciszterciták főgimnáziumában s az ottani papnevelőintézetnek volt növendéke. Pappá szenteltetése után Isztinén, Rácalmáson és Etyeken káptalankodott s 1899 óta plébános volt Adonyban. Esperes, címzetes kanonok. A Hittudományi folyóirat s az Egyházi Közlöny, valamint a Fejérmegyei Napló (Székesfehérvár) szorgalmas, érdeemes cikkírója volt hosszú időn át. Karitatív munkája a háboru alatt abban csucsosodott ki, hogy 1915-től 1918-ig elnöke volt a fejérmegyei kiségitő hadikórháznak. Az 1922—27-re összehívott nemzetgyűlésnek mint az adonyi kerület képviselője volt a tagja. Egységspárti programmal választották meg s ugyanez a kerület küldte az országgyűlés képviselőházába is az 1926. évi téli választásokon. Meghalt 1929 jan. 5-én.

Csudnay Emil, főkonzul. 1884 nov. 16-án született Budapesten. Tanulmányait Budapesten végezte, azután hosszabb időt töltött Német- és Franciaországban. 1910-ben tért-haza és akkor átvette családjá vagyónának kezelését. A háboru alatt a hadianyag gyártásával foglalkozó gyár vállalatot vezetett és itt működött a háboru végéig. 1923-ban átvette Lett-

ország képviselőjét, mint konzul, 1927-ben pedig főkonzullá lépett elő. E tisztségében intenzív munkásságot fejt ki a Magyarország és Lettország közötti kereskedelmi kapcsolat kimélyítése körül. Tevékeny részt vett a magyar képviselők 1925. évi lettországi látogatásának előkészítésében. Munkássága elismerésül többször részesült kitüntetésben. 1924-ben megkapta a kormánytanácsosi címet.

Csuha István, volt országgyűlési képviselő. 1874-ben született Szobráncon. Tanulmányai elvégzése után szobráncai birtokán gazdálkodott. A nemzeti ellenállás idején az alkotmányvédő bizottság elnöke volt. 1910-ben a szobráncai kerület mandátumát nyerte el.

Csukás Endre, volt nemzetgyűlési képviselő. 1873 jul. 14-én született Szentesen. Középiskoláit szülővárosában, a református teológiai akadémiát Pápán és Budapesten végezte. Először Siómaroson, majd Nagyrákoson lelkészkedett. Az őriszentpéteri választókerület kisgazdapárti programmal küldte be az első nemzetgyűlésbe.

Csuzy Pál, volt országgyűlési képviselő. 1877-ben született Pozsonyban. Középiskoláit Kassán végezte, azután a keszthelyi gazdasági főiskolán szerzett oklevelet. Tanulmányainak befejezése után a hontmegyei Ipolybélén levő birtokán gazdálkodott. A régi szabadelvűpárt feloszlásakor alakult Nemzeti Társaskör alapításában tevékenyen részt vett. Az 1910-i általános választásokon a nemesócsai kerületben nemzeti munkapárti programmal választották meg képviselővé.

Czabalay Kálmán dr., a Közmunkák Tanácsának alelnöke, min. tan. 1875 nov. 1-én született Putnokon, Gömörmegyében. Tanulmányai befejezése után a honvédelmi miniszteriumba nevezték ki, majd 1895-ben a Közmunkák Tanácsához osztották be, ahol 1918-ban min. tanácsosi rangra emelkedett. A városigazgatás és városfejlesztés terén szerzett érdemei elismerésül 1921-ben az elnökhelyettesi ügykör vezetésével bízták meg s az elnöki állás megüresedésekor, 1925 máj. 1-től 1928 jan. végéig ő vezette az ügyeket. Az általa kidolgozott városfejlesztési tervéknél a legfontosabb szociális és közegészségügyi problémák megoldására törekedett. Kiváló munkásságának elismerésül többször részesült kitüntetésben.

Czakó Elemér dr. (szentiványi), nyug. h. államtitkár. 1876 dec. 15-én született Szolnokon. Középiskolái elvégzése után a budapesti és párisi egyetemen tanult. Először az Egyetemi Könyvtárnál működött, majd az Iparművészeti Múzeumhoz került, melynek később igazgatója lett. Ebből az állásából osztották be 1915-ben a kultuszminiszteriumba, ahol 1923-ban h. államtitkári rangot ért el. 1925-ben vonult nyugalomba s ekkor a kultuszminiszter kinevezte az Egyetemi Nyomda főigazgatójává.

Czakó János, volt nemzetgyűlési képviselő. 1856-ban született a győrmegyei Kónyban. Ugyanitt végezte a népiskolát, majd az atyja birtokán gazdálkodott. Az első nemzetgyűlés egyedüli kiszagda tagja volt, akit a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának programjával választottak meg. Az ötvenévi kerületet képviselte.

Czeglédy Endre (*sárospataki*), volt nemzetgyűlési képviselő. 1874-ben született Nagyszalontán. Katonai alreáliskolát végzett Kassán, főreáliskolát Maria-Weisskirchenben, majd a bécsi műszaki iskolát végezte el. Főiskolai tanulmányait a müncheni műegyetemen folytatta, ahol mérnöki diplomát is nyert. Ezután magánmérnöki irodát nyitott. Ismert mezőgazdasági műszaki szakember, aki ilyen kérdésekről sok előadást tartott és több tanulmányt írt. A kiszagdapárt egyik megalapítója volt. Az első nemzetgyűlésen a sárbogárdi kerületet képviselte kiszagdapárti programmal.

Czettler Jenő dr., országgyűlési képviselő, a képviselőház alelnöke. 1879-ben született Jászárokszálláson. Középiszkolát Jászberényben, egyetemi tanulmányait a budapesti és berlini tudományegyetemen végezte el. 1901-ben szerezte meg a jogi és az államtudományi doktorátust. Kora ifjúságától kezdve szociálpolitikai tanulmányokat folytatott és már mint egyetemi hallgató

több szociál- és agrárpolitikai értekezést írt. 1901-ben a földmivelésügyi minisztérium közgazdasági osztályában nyert alkalmazást, ahol főleg külkereskedelmi kérdésekkel foglalkozott. 1905 végén a földtehermentesítés és mezőgazdasági hitelügy rendezésére megindított akció előadója lett. 1906-ban megbízták a cseleltörvény és a munkástörvény kodifikációs munkálataiban való részvétellel. 1908-ban a földmivelésügyi minisztérium tanulmányutra küldte Berlinbe. Nagyobb tanulmányutakat tett Németországban, Dániában és Svédországban, hol a mezőgazdasági szövetkezetek működését tanulmányozta. Hazatérve, a minisztérium kirendelte a Magyar Gazdaszövetséghez

az Amerikából való visszavándorlás ügyeinek vitelére. De folytatta szociálpolitikai munkásságát is, melyet „A német agrárkrízis és a gabonavám“, „A magyar ifjúság szociális feladatai“, „A falu kulturképessége és a falusi kultúra védelme“ (1913), „A tanyai település és tanyai központok“, „A kereskedelmi politika világtörténelmi jelentősége a XX. században“, „A szabadtanítás szervezete Magyarországon“, „A mezőgazdasági munka hatása a fiatalok kriminalitásának csökkentésére“, „Népfőiskolák“, „A szocialisták agrárprogramja“ és számos más műveivel gyarapította. A háború kitörésekor a rokkanttelepítés ügyével kezdett foglalkozni és erről a kérdéssel is több tanulmányt tett közzé. Tagja lett a hadsereg főparancsnokság és a hadügyminisztérium mellett szervezett legfőbb gazdasági tanácsnak. 1917-ben a Magyar Tudományos Akadémia a „Magyar mezőgazdasági szociálpolitika“ című rendszeres munkáját jutalomban részesítette s egyszersmind megbízta őt, hogy a magyar telepítés ügyéről összefoglaló munkát írjon. Ez időben megjelent tudományos értekezései a következők: „A hadirokkantak telepítése Magyarországon“, „A földmivelő Magyarország és a világháború“, „Közélemezésünk a háború után“, „A rokkanttelepítés Ausztriában és Németországban“, „Innere Kolonisation in Ungarn“, „A svéd főiskolák“ stb. Számptalan tudományos és társadalmi egyesületnek tiszteletbeli elnöke és igazgató-választmányi tagja. A Magyar Gazdák Szemléjének szerkesztője. 1918 elején a budapesti tudományegyetemen a mezőgazdasági szociálpolitikából magántanárrá habilitáltak, de már ezt megelőzőleg évek óta előadta az állatorvosi főiskolán a közgazdaságtant és nemzetgazdaságtant. 1918 őszén a Magyar Gazdaszövetség igazgatójává választották. A politikába először a Harmadik-kormány kinevezése idején kapcsolódott bele, amikor földmivelésügyi államtitkár lett, állását azonban nem foglalhatta el a forradalom kitörése miatt. A kommün megakasztotta további közszereplését. A Magyar Gazdaszövetséget feloszlatták s őt fegyveres terrorcsapatokkal mozditották el igazgatói tisztségéből. A közoktatásügyi népbiztosság az egye-

temen is eltiltotta a tanítástól és kénytelen volt a fővárost is elhagyni. A kommun bukása után minden munkásságát a Magyar Gazdaszövetség újjáépítésének szentelte. 1919 decemberében a közgazdasági egyetemen a szövetkezeti politikai tanszékre nyilvános rendes tanárnak nevezték ki, amely katedrát 1925-ben az agrárpolitikai és gazdaságtörténeti tanszékkel cserélte fel. Az 1924—25. tanévben a közgazdasági tudományi kar dékánja volt. Az 1920. évi első nemzetgyűlési választásokon a jákóhalmi kerület választotta meg nemzetgyűlési képviselővé s azóta is ezt a kerületet képviseli. Igen értékes működést fejtett ki mindkét nemzetgyűlésen a pénzügyi és egyéb gazdasági javaslatok tárgyalásánál. Az országgyűlésbe is régi kerülete küldötte be a keresztény gazdasági és szociális párt programjával. A képviselőház egyik alelnökévé választotta meg.

Cziffra Kálmán dr., volt országgyűlési képviselő. 1874-ben született Nagyváradon. Tanulmányai végeztével közigazgatási pályára lépett és tizenkét évig volt a biharkeresztesi járás főszolgabírája. A háboru elején a berettyóújfalusi kerületben pótválasztáson országgyűlési képviselővé választották. 1916-ban Nagyvárad város főispánjává nevezték ki, mikor is mandátumáról lemondott. 1917-ben a Tiszakormány távozásakor ő is nyugalomba vonult. Az összeomlás után Erdélyben az Országos Magyar Párt központi intézőbizottságának tagjává és a nagyváradai Katolikus Népszövetség elnökévé választották.

Cziráky Antal gróf (*cziráki és dénesfalvi*), főrendiházi tag. 1850. júli. 12-én született, fia János gróf volt tárnokmesternek. Gimnáziumi és jogi tanulmányait Budapesten végezte. 1880-ban cs. és kir. kamarás lett, 1902-ben a belső titkos tanácsosi méltóságot kapta.

Cziráky György gróf (*cziráki és dénesfalvi*), volt nemzetgyűlési képviselő. 1885. május 9-én született Sárosdon, Fejérmegyében. Tanulmányait a bécsi Terézianumban, a ciszterciák székesfehérvári gimnáziumában s a magyaróvári gazdasági akadémián végezte. Sokat utazott külföldön, ismételten hosz-

szabb ideig tartózkodott Angliában és Németországban, főként a mezőgazdasági ipart tanulmányozva. Kenyerii, vasvármegyei birtokán gazdálkodik. Vas vármegye közéletében tevékeny részt vesz már évek hosszú sora óta. A törvényhatósági közgyűléseken leginkább közgazdasági kérdésekkel foglalkozott. A kommun idején kenyerii birtokán tartózkodott. Az ellenforradalom alatt Szamuely terroristái Csornán letartóztatták és halálra ítélték s csak nagynehezen menekült meg az akasztástól. A kommunista uralom letörése után a Keresztény Nemzeti Egyesülés tagja lett. A nemzetgyűlési választásokon mint pártönkivüli legitimista nyert mandátumot a celldömölki kerületben.

Cziráky József gróf dr., (*cziráki és dénesfalvi*), a felsőház tagja. 1883-ban született Sárosdon, Fejérmegyében. Atyja nyugalmazott közös külügyminisztériumi osztályfőnök, cs. és kir. főudvarnagy volt. Elemi és középiskoláit Székesfehérvárott és Bécsben végezte, az egyetem jogi fakultását a bécsi és budapesti egyetemen hallgatta és Budapesten avatták jogi doktorrá. 1907 óta Sopron vármegye törvényhatósági bizottságának választott, majd virilisi joggal volt tagja. 1911-től tagja volt a régi főrendiháznak. Tanulmányutjai során bejárta Spanyol-, Francia-, Angol-, Olasz-, Török- és Görögországot, továbbá Kisázsia és Afrika egyrészét. A világháboruban az egykori 9. Nádasdy-huszárezred kötelékében harcolt a szerb, orosz és román harctéren és vitéz magatartásáért több ízben kitüntették. A szerb fronton, mint huszárkapitány súlyosan megsebesült. 1917-ben Sopron vármegye és a város főispánjává nevezték ki, 1920-ban pedig Nyugatmagyarország kormánybiztosaként és Vas vármegye főispánjaként működött. Mint ilyen, rendkívül sokat fáradozott Nyugatmagyarország megmentése érdekében. A Sopronvármegyei Gazdasági Egyesületnek hosszabb időn át elnöke volt. Számos társadalmi, gazdasági és jótékony egyesület vezető tagja. 1922-ben a szombathelyi kerület nemzetgyűlési képviselőjévé választotta pártönkivüli keresztény legitimista programmal. Mandátumának lejártá után egy időre visszavonult a politikai élettől és dénesfai bir-

tokán gazdálkodott. Emellett vagyongazdálkodója a királyi család magyarországi ingatlanainak. Cs. és kir. kamarás, aranysarkantyus vitéz.

Cziráky László gróf dr. (*cziráki és dénesfalvi*), a felsőház tagja. 1876 márc. 29-én született Dénesfán. A jogi doktorátus megszerzése után a diplomáciai pályára lépett. A római pápai udvarnál, Berlinben, Szentpétervárott és Washingtonban teljesített szolgálatot. Itt érte a világháború kitörése, mire hazajött és mint a 9. huszárezred kapitánya ment ki a frontra. Megsebesülése után megint a diplomáciai szolgálatba tért vissza. Ekkor Konstantinápolyba küldötték ki, de nem maradt ott sokáig. Megházasodott és visszavonult a lovasberényi hitbizományi birtokra s azóta gazdálkodással foglalkozik. A lótenyésztés terén nagy érdemei vannak. Az örökösjogu családok választottjaként szerepel a felsőházi tagok sorában.

Czobor Imre dr. (*nemespanni*), volt főispán. 1883 febr. 5-én született Ve-

rebélyen. Tanulmányai elvégzése után közigazgatási pályára lépett és Hont megyében működött.

1919. év szeptemberében Heves, Nógrád és Hont vármegyék kerületi kormánybiztosává nevezték ki. 1920 májusában kormánybiztosi állásától felfüggesztették és néhány hónap múlva Komárom és Esztergom vármegyék és Komárom város főispánja lett. 1923-ig maradt meg ez állásában s akkor visszavonult a közszerépléstől.

Czobor László (*nemespanni*), volt országgyűlési képviselő. 1850 szept. 16-án született Hontmegyében, Gyerken. Jogi tanulmányai befejezése után közigazgatási pályára lépett, 1895-ben Hontmegye főjegyzője, 1896-ban pedig Hontmegye alispánja lett. 1906-ban a korponai kerület választotta meg képviselőjévé alkotmánypárti programmal és 1911-ben időközi választáson elnyerte a megüresedett selmecbányai kerület mandátumát.